

Till
Stadsledningskontoret
Välfärd och utbildningsavdelningen

Dnr 328-2780/2006: Remissyttrande avseende remissen Plats på scen (SOU 2006:42)

Välfärd och utbildningsavdelningen har remitterat remissen Plats på scen (SOU 2006:42) till bland annat Stockholms Stadshus AB för yttrande.

Underremiss

Stockholms Stadsteater anser att förändringsarbetet för att nå en ökad jämställdhet måste ske inom teatervärlden. Däremot bör det ske genom riktlinjer och inte genom tvång. Teatern måste själv hitta rätt sätt att genomföra detta. Stockholms stadsteater menar att det i grunden är styrelserna i de olika organisationerna som ska säkerställa att institutionerna lever upp till de krav som ställs. Om detta inte uppnås är det styrelsens ansvar att se över ledningsfunktionen eller genom andra verktyg fatta beslut så att verksamheten rör sig i rätt riktning. Genom successiva processer, utvärderingar och i grunden förändrade värderingar säkerställs en stabilitet i den eftersträlvade jämställdheten. Förändringen blir på så vis införlivad i organisationens alla delar och borgar för en långt mer långlivad jämställdhet än politiska dagsländor i form av tvingande åtgärder som utredningen till viss del föreslår (*bilaga*).

Koncernledningens synpunkter

Koncernledningen delar till full Stadsteaterns synpunkter på utredningens förslag. Om Sverige skall ha kvar den konstnärliga friheten måste det vara upp till varje scenkonstinstitution att själv ta ansvar för sitt jämställdhetsarbete. Givetvis anser koncernledningen att våra scener skall ha en bred repertoar men statliga direktiv skall inte styra till exempel vilka verk som skall spelas och om mansroller skall spelas av kvinnor.

Stockholm som ovan

Bosse Sundling

Joachim Quiding

Bilaga

Svar på underremiss från Stockholms Stadsteater AB

Plats på scen (SOU 2006:42)

Förslag till beslut:

1. Som svar på remissen ”Plats på scen” (SOU 2006:42) översänds detta tjänsteutlåtande.

Benny Fredriksson
VD/teaterchef

Bakgrund

Regeringen gav den 25 mars 2004 statsrådet Marita Ulvskog i uppdrag att tillkalla en kommitté med uppgift att lämna förslag till hur ett genus- och jämställdhetsperspektiv kan bli en obestridd och påverkande kraft inom scenkonstområdet.

Ärendet

Huvudförslaget består av tre övergripande jämställdhetsmål för regeringens politik på scenkonstområdet som kommittén utformat utifrån de föreslagna jämställdhetspolitiska målen och de befintliga kulturpolitiska målen.

- Män och kvinnor ska ha samma rätt och möjlighet till deltagande i, inflytande över och delaktighet i scenkonsten.
- Kvinnor och män som är verksamma inom scenkonstområdet ska ha samma möjlighet och villkor ifråga om utbildning och betalt arbete som ger ekonomisk självständighet livet ur.
- Kvinnor och män som är verksamma i scenkonsten ska ha samma möjlighet till kroppslig integritet.

Målen ska i korthet nås genom att jämställdhetsintegrera beslutsfattandet på alla nivåer och i alla steg på samtliga nationella och regionala scenkonstinstitutioner, berörda myndigheter samt teater- och dansallianser. Kulturrådet föreslås få i uppdrag att vara sektorsansvarig myndighet för denna jämställdhetsintegrering av scenkonstområdet. Som verktyg för detta uppdrag föreslår kommittén en utformning av uppföljningsbara jämställdhetsmål för de nationella institutionernas organisation, repertoar och publikarbete.

Dessutom föreslås att högskolor som bedriver scenkonstnärlig utbildning får ett tydligare uppdrag i regleringsbrevet vad gäller genus- och jämställdhetsperspektivets integrering i undervisningen.

Ärendets beredning

Stockholms Stadshus AB har remitterat ärendet till Stockholms Stadsteater AB.

Stockholms stadsteater synpunkter och förslag

Utredningen från regeringens kommitté för jämställd scenkonst påvisar en obalans inom scenkonstområdet utifrån ett jämställdhetsperspektiv. Den visar också hur nödvändigt det är att fortsätta ett fördjupande arbete kring genusfrågor inom de olika verksamheter som ryms inom scenkonstområdet. Genom sin inriktning på dialog i genomförandet av utredningen finns i slutdokumentets största delar en förståelse för scenkonstverksamhetens förutsättningar och uppmuntrar så på ett bra sätt att institutionerna fortsätter att öka sin kompetens inom området.

Stockholms stadsteater har de senaste åren arbetat med både genus och jämställdhet där arbetet i det senare fallet gjort att vi i nuläget (2006) har 75 kvinnor respektive 75 män inom ensemblen. Dock har fördjupade genomlysningar påvisat att det fortfarande finns skillnader i *var* kvinnor respektive män är verksamma. Till exempel finns en obalans i det att kvinnor i högre utsträckning regisserar på de mindre scenerna och männen på de större. Det exemplet visar tydligt att siffror *i sig* inte är någon garant för absolut jämställdhet, utan att frågor kring kön och genus kräver fördjupning och fortsatt uppföljning.

Det är viktigt att jämställdhetsarbetet sker inom den ordinarie verksamheten vilket utredningen också tar upp. I beslutsfattandet är det viktigt att ett genusperspektiv alltid finns närvarande. Det är i förändringen av de vardagliga rutinerna som möjligheterna till en mer jämställd arbetsplats ligger.

Den senaste tiden har scenkonstområdet fått en hel del utredningar och påbud framlagda. Det gäller kulturell mångfald, dokumentation, barnkultur och nu också jämställdhet och genus. Scenkonsten skall (vid sidan flera andra institutioner) ligga i framkant i samhället och bör alltid spela en roll i att pådriva förändringar för ökad förståelse av andra människor. Att utredningar genom punktnedslag kan hjälpa olika organisationer i form av genomlysning av verksamheten och uppmärksammandet av eventuellt blinda, eller i alla fall eftersatta, fläckar är bra.

Grunden för att säkerställa en god kvalitet inom scenkonstområdet kräver att många olika faktorer tas med inom de konstnärliga besluten. Det är med rätta som utredningen pekat på att det i ”konstens” namn kan skapas ett diffust utrymme där de verksamma inte behöver försvara besluten utifrån till exempel ett jämställdhetsperspektiv. Begreppet ”klassiker” kan ibland fungera på samma sätt. Det är viktigt att landets teatrar fortsätter att ta sitt ansvar för den historieskrivning som pågår i nuet. Men samtidigt som det sker så måste det finnas utrymme att framföra de verk som vi idag kallar ”klassiker”, trots att de till största delen är författade av män, liksom att rollerna i de flesta av dessa pjäser övervägs av manliga karaktärer. Att upphovspersonen är en man hindrar inte *i sig* att de innehåller intressanta och komplexa diskussioner om genus, om maskulinitet och femininitet, om jämställdhet eller brist på jämställdhet.

Givetvis bör alla teaterinstitutioner fortsätta att leta efter gömda ”klassiker”, storverk författade av kvinnor som tidens patriarkala strukturer raderat ut ur den kanon vi har idag, och självklart bör scenkonsten (som den alltid har gjort) också uppmuntra att även kvinnor kan spela mansroller (liksom vice versa). Men dessa beslut bör fattas på konstnärliga grunder och inte av påbud uppifrån. Om konstens villkor formuleras från politiskt håll kommer den *per definition* aldrig att kunna ligga i den framkant som alltid måste vara siktet för vilka frågor och påståenden som scenkonsten skall framföra.

Förändringsarbete för att nå en ökad jämställdhet måste ske inom teatervärlden, det har aldrig stått tydligare. Däremot bör det ske genom riktlinjer och inte genom tvång. Teatern måste själv hitta rätt sätt att genomföra detta. Inte för att på så vis försvara en frizon där patriarkala strukturer kan fortsätta att finnas, utan tvärt om för att hitta just de verktyg som blir effektivast för den egna verksamheten, både vad gäller personal och organisation samt det som gestaltas på scenerna.

Stockholms stadsteater menar att det i grunden är styrelserna i de olika organisationerna som ska säkerställa att institutionerna lever upp till de krav som ställs. Om detta inte uppnås är det styrelsens ansvar att se över ledningsfunktionen eller genom andra verktyg fatta beslut så att verksamheten rör sig i rätt riktning. Genom successiva processer, utvärderingar och i grunden förändrade värderingar säkerställs en stabilitet i den eftersträvade jämställdheten. Förändringen blir på så vis införlivad i organisationens alla delar (mainstreaming) och borgar för en långt mer långlivad jämställdhet än politiska dagsländor i form av tvingande åtgärder som utredningen till viss del föreslår.
